

نقش کارکردهای اجرایی در بیماران اسکیزوفرن

علیرضا امیرآبادی زاده*^۱، حلیمه دلاکه^۲

^۱ استادیار گروه زیست شناسی دانشگاه فرهنگیان و گروه روان شناسی دانشگاه آزاد اسلامی بیرجند، Amirabadi370@gmail.com

^۲ دانشجوی کارشناسی ارشد روانشناسی عمومی، دانشگاه آزاد اسلامی، واحد بیرجند، بیرجند، ایران، HalimaDalajka@gmail.com

چکیده - اسکیزوفرنی یک اختلال روانی روان پریشی با علت ناشناخته است که با نشانه‌های مثبت و منفی مشخص می‌شود. نشانه‌های مثبت، بیش کارکردهای رفتاری است که شامل توهمات، هذیان‌ها، رفتارهای عجیب و غریب و تفکر مختل است. پیچیدگی اختلال اسکیزوفرنی موجب شده که فرضیه‌های مختلفی در مورد آن مطرح شود. یکی از فرضیه‌های رایج، بدکارکردی‌های نوروسایکولوژیک است. این بیماران اختلالات زیادی در کارکردهای اجرایی دارند. این پژوهش به بررسی مروری این موضوع پرداخت.

کلید واژه - اسکیزوفرن، کارکرد، اجرایی

۱- مقدمه

می‌تواند به دلیل عوامل ژنتیک، آسیب پذیری فرد بیشتر شود [۳]. پیچیدگی اختلال اسکیزوفرنی موجب شده که فرضیه‌های مختلفی در مورد آن مطرح شود. یکی از فرضیه‌های رایج، بدکارکردی‌های نوروسایکولوژیک است. از طرف دیگر به‌طور روزافزونی اسکیزوفرنی و سایر بیماری‌های روانی شدید به‌عنوان اختلالات عصبی-شناختی مورد توجه قرار می‌گیرند [۴].

مفهوم «کارکرد اجرایی» به‌عنوان یک سازه نظری توانسته است حلقه ارتباطی بین ساختارهای مغزی به‌ویژه نواحی پیشانی و پیش پیشانی و کارکردهای روان شناختی از قبیل حل مسئله، تفکر انتزاعی، تغییر مجموعه و ... پدید آورد و از این راه به درک بهتر آسیب‌شناسی روانی کمک کند [۵].

کاملاً روشن است که نارسایی‌های کارکرد اجرایی می‌تواند فعالیت‌های روزمره زندگی را تحت تأثیر قرار دهد و به نظر می‌رسد شدت این نارسایی‌ها در پیش‌بینی عملکرد اجتماعی - شغلی نقش تعیین‌کننده‌ای داشته باشد. عملکرد اجرایی که به‌عنوان سیستم کنترل شناختی و سیستم توجه نظارتی نیز شناخته شده است، به مجموعه‌ای از فرایندهای روانشناسی سطح بالا اشاره دارد که شامل ایده پردازی، فکر کردن پیش از اقدام به کاری، انجام چالش‌های جدید و غیرمنتظره، مقاومت در برابر وسوسه، تمرکز، استدلال، حل مسئله و برنامه‌ریزی، اراده، عمل هدفمند، خودتنظیمی و عملکرد مؤثر است [۶].

قابل توجه است که رشد عملکرد اجرایی در تکامل سایر

اختلال روانی نشانگانی است که با اختلال بالینی قابل ملاحظه در شناخت، تنظیم هیجان، یا رفتار فرد مشخص می‌شود و کژکاری در فرایندهای روان شناختی، زیستی، یا رشدی زیربنای عملکرد روانی را منعکس می‌کند. یکی از شایع‌ترین اختلالات روانی وخیم اسکیزوفرنی است که ماهیت اساسی آن هنوز روشن نشده است و به همین دلیل گاهی سندرم نامیده می‌شود. در پنجمین ویراست راهنمای تشخیصی و آماری اختلالات روانی، اختلال اسکیزوفرنی با نابهنجاری‌هایی در دو یا چند مورد از پنج زمینه هذیان‌ها، توهمات، تفکر (گفتار) آشفته، رفتار حرکتی بسیار آشفته یا نابهنجار و نشانه‌های منفی مشخص می‌شود [۱].

اسکیزوفرنی یک اختلال روانی روان پریشی با علت ناشناخته است که با نشانه‌های مثبت و منفی مشخص می‌شود. نشانه‌های مثبت، بیش کارکردهای رفتاری است که شامل توهمات، هذیان‌ها، رفتارهای عجیب و غریب و تفکر مختل است. نشانه‌های منفی، نقایص رفتاری هستند که فقر گفتار، عاطفه سطحی، بی‌تفاوتی، انزوا و نقص توجه را دربر می‌گیرد [۲].

یکی از نشانه‌های اختلال اسکیزوفرنی که از اهمیت بسیاری برخوردار است، بروز مشکلاتی در فرایندهای شناختی است که